

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZOMBAT, 1923 november 3.

300. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hófőn dőlben

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-53, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Bolyai

Történelmet átforgató, felhők közé nőtt, vagy mulhatatlan szépségekkel vigasztaló nagy embereknek születését, halálát minden százados évfordulón a halás emlékezés föllángoló fényénél üli meg a kegyelet. Mintha törvényszerűség lenne az, hogy csak az utódok adhatnak igaz elismerést. Senki sem próféta a saját korában. A kortársak rendszerint nem tudnak fölemelkedni a gondolat és tisztánlátás ormára, ahol az örök emberi érték sulyával, az abszolút térben lehetne fölmérni az alkotások jelentőségét s az életpályák íveit. Grotteszk, elferdült, kicsinyes és rosszakaratu minden ítélet, amit előről alkotunk meg. Csak a nagy perspektívák adnak igazságokat. Az örök élet csak a halál után kezdődhetik.

Milyen egészen magábanálló jelenség, hogy most, az egymásra torló magyar centenáriumi között, nem születésnek, nem halálnak, nem történelmi változásnak száz éves évfordulóját ünnepeljünk. Ma annak van száz éve, hogy egy Temesváron állomásozó fiatal hadnagy levelet írt egymarosvásárhelyi professzornak. Egy levélnek centenáriumi ünneplő a tudományos világ nemzetközisége s a magyar faji gőg. A levél írója Bolyai János volt, a levél címzettje Bolyai Farkas s a levélben az elmúlt évszázad legcsudálatosabb matematikai elméletének megszületését jelentette be a levél írója. „A semmiből egy új, más világot teremtettem, mindaz, valmit eddig küldöttem, csak kártyaház a toronyhoz képest — írta a zseni gőgjevel s a huszonegy éves Bastille-romboló elszántságával és világokat fölperzselő lázával Bolyai János.

Ha elhivatnék egyszer a teremtő Zseni arra a feladatra, hogy a magyar sorsból, a magyar lélekből, a mutátványos magyar végzet keleti fátumából és nyugati affumából, az uram bátyám pipafüstjéből, az eburafakó elkeseredéséből, a „sed avenam non“ gyorsan kiegészítő fel-fellobbanásaiból s a zsenik elkárhozásából megírja a magyar Karamazov-ok történetét: — nem-e a Szabó Dezsők pathoszával s a hangosággal fölfutott atmoszférájával, de Dosztojevskij igazságával és erejével — a Bolyaiak életét fogja megírni. A két Bolyai életét, akik állandóan ott csetlettek-botlottak az elzülés és a világhír mesgyén, az örület s lángész járszalagján, tanítottak összeadásra és kivonásra gyereket s dolgoztak katonai irodákban, de lenézték Gauss és Dobacsevskij s ha drámáira fordult kedvük, talán egy kicsit Shakspeare is. Geometriai axiómák, a

kétezer éven keresztül uralkodó euklideszi geometriának alapelvei omlottak össze Bolyai János teremtő látomásai nyomán, aki az euklideszi geometriának helyébe, amelyik kimutatta, hogy csak a Földön érvényesek a szabályai, megalkotta az abszolút tér geometriáját. Einstein csak százados igazságokat rombolt le, Bolyai kétezer éveset s jelentett olyan forradalmat a tudományban, mikor a matematika relativ igazsággal helyébe az abszolút igazságokat ültette, mint Einstein, amikor a fizika abszolút igazságairól mutatta ki, hogy relativok.

És milyen csudálatos életet robotoltak végig a zseni és örület bélyeges magyar karamazovjai — „a magyar Pimodán“ vigasztalása nélkül. Azok a kevesek, akik Európából föl tudtak figyelni arra, amit a garabonciás magyar zseni alkottak, elámultak az új csudákon. Ők pedig, apa és fiu párbajra állottak ki egymás ellen,

hogy fegyverrel döntsék el, ki a nagyobb tudós s ki méltóbb ahhoz az asszonyhoz, akit mindketten szerettek.

Az a levél, amit 1823 november harmadikán írt a fiatal Bolyai az apjának s amiben „az új világ teremtését“ bejelentette, a magyar kulturhistoriának ha nem is egyedüli, de egyedülállóan századokra szóló dokumentuma. Az a faj, amelyik Petőfit, Bolyait, Semmelweiszt, Madáchnot, Aranyt, Adyt ki tudta termelni magából, örök hitelezője marad az emberiségnek. Aki az elfogultság és türelmetlenség töltései közé akarja szorítani ennek a fajnak kulturéletét, vét az egyetemes emberi érdekek ellen.

Petőfinek és Madáchnak többet köszönhetünk, mint a politikai pártok lekötélezéseinek s a miniszterek ígéreteinek. A Tentamen külön és maradandóbb jogforrásunk, mint a nemzetközi védelmi szerződés.

Majd ha fagy...

A husz százalékos bonnok és hadikölcsönök beváltása Felemelik a csendőrség létszámát

A politikai szélsőségekben csak a pénzügyi bizottság tárgyalása hozott valami élénkséget. A bizottság különböző szekcióban tárgyalja az állami költségvetést.

Különös érdeklődésre tarthat számot az első szekció ülése, ahol a pénzügyminiszter nyilatkozott a volt osztrák-magyar hadikölcsönök és pénzlelyegzésnél levont husz százalékos bonok beváltásáról. A nyilatkozat semmi kétséget nem hagy hátra az iránt, hogy sem a hadikölcsönöket, sem a bonnokat nem váltják be. A bonnok beváltásának megtagadására sikerült is formulát találni. A pénzügyminiszter azonban adós maradt a válasszal, hogy miért ígérte annak idején a beváltást az állam.

A pénzügyi bizottság első szekciója a pénzügyminiszteriumban tanácskozott. Előbb a legfőbb állami igazgatás költségeit tárgyalják. Stojadinovic pénzügyminiszter válaszul Setyerov Szlavkó, Mehmed Spahó és Kumanudi kérdéseire, akik különösen az iránt érdeklődnek, hogy mi lesz a jótékony intézmények, alapítványok és magánosok birtokában lévő osztrák-magyar hadikölcsönökkel.

A miniszter kijelenti, hogy ezek beváltásáról most szó sem lehet, talán a következő évek valamelyikének költségvetésében foglalkoznak majd ezzel. Noha a hadikölcsönök beváltásának megtagadása igen sok állampolgárt érint, különösen az új területeken, a miniszter szavai után kitiltás sine

arra, hogy a hadikölcsönöket valaha beváltják.

Montenegrónak a háboru előtti adósságai tekintetében nem igen visszautasító a miniszter álláspontja. Kijelentette, hogy Montenegrónak Anglia és Franciaországgal szemben fennálló adósságait ki kell fizetni s erre a célra fel is vették a megfelelő összeget a költségvetésbe. Az angol és francia hitelezők tehát nem károsodnak, de például a vajdasági árvák, akiknek vagyona árvapénztári kezelés alatt állott, elvesztik azt a pénzt, amiért — legtöbbször tudtuk és megkérdezésük nélkül — hadikölcsönt vásároltak számukra.

Ausztria-Magyarországtöbbségi háboru előtti tartozására vonatkozólag kijelentette a pénzügyminiszter, hogy még nem lehet tudni, hogy ezekből meg kell-e valamit fizetni az S. H. S. államnak s hogy mikor kell fizetni, erre vonatkozólag az Innsbruckban most összeülő tanácskozás dönt.

Rendkívül figyelemre tarthat számot a pénzügyminiszternek a husz százalékos állami bonnokra vonatkozó kijelentése. A miniszter azon a nézeten van, hogy a husz százalékos levonás tulajdonképpen adónak tekinthető s nem feltétlenül kölcsönnek s így kérdéses, hogy ezeket a bonnokat be fogják-e valaha váltani. Ennek a költségvetésnek keretében semmi esetre.

Nem mindenütt spórolnak

A felemelt tisztviselő fizetésekre nézve kijelenti Stojadinovic

pénzügyminiszter, hogy ezekről nem gondoskodik a költségvetés, amely már készen volt akkor, amikor a tisztviselői törvényt elfogadták. A felhatalmazási törvényben fognak tehát engedélyt kérni hogy a felemelt tisztviselői fizetéseket folyósítsák.

A miniszterelnöki tárca költségvetésénél a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a tárcánál semmiféle redukálásba nem hajlandó beleegyezni sem a miniszterelnök személyi pótlékát, sem a rendelkezési alapot nem csökkenti. 1.163.000.000 dinárt állítottak be, ebből 643.000.000 dinárt rendkívüli hadügyi költségekre fordítanak.

A bizottság ezek után elfogadta a legfőbb állami igazgatás és a miniszterelnöki tárca költségvetését.

Setyerov Szlavko kérdezte meg még, hogy miért nincs végrehajtva a rendkívüli hitelekéről szóló törvény, amelyet már június végén végre kellett volna hajtani. A miniszter kijelentette, hogy júniusig 943 millió rendkívüli hitelt vettek igénybe, az új költségvetésbe.

Vita a csendőrség létszámáról

A pénzügyi bizottság második szekciója a közegészségügyi miniszterium költségvetésének tárgyalását befejezte és azt kevés, lényegtelen módosítással elfogadta. Szombaton lesz a szekció következő ülése, amelyen a szociálpolitikai miniszterium budgetjét tárgyalják.

A pénzügyi bizottság első szekciója pénteken délután a belügyi tárca költségvetését is letárgyalta és ezzel kapcsolatban nagy vita indult meg a csendőrség fizetéséről és pótlékairól. A költségvetés 570 csendőrtiszt és 20.000 főnyi csendőrlétszámra fizetésére és pótlékaira kér fedezetet. A csendőrségi referens bejelentette, hogy ezidő szerint ugyancsak 12.000 főből áll a csendőrség létszáma, azonban ezt a létszámot föl kell emelni huszezerre, bár már eddig is van 6000 ideiglenes csendőr, nagyrészt oroszok. Ezenkívül 100.000 dinár hitelt irányoz elő a költségvetés 100 csendőrkutya beszerzésére és 50.000 dinárt a kutyák eltartására és oktatására. Nagyobb vita fejlődött a csendőrlétszámok lakbéréiről is és a vitát szombaton folytatják.

Nem szorgalmasak a képviselők

Pénteken délelőtt a törvény-előkészítő bizottságnak is ülést kellett volna tartania, hogy letárgyalja a bírósági szervezetekről szóló törvényt. A bizottság tagjai azonban nem jöttek kellő számban össze s így az ülést szombatra halasztották.

Emberölés — jogos védelemből

Leszartak egy földmivest, mert megakartá ölni az apósát

Novisadról jelentik: Szerdán este tragikus eset játszódott le Veliko-Srediste községben. Zsivojin Vászó földműves az egyik korcsmában mulatott, ahol később ittas állapotban megtámadta a vendégeket. A korcsmáros erre kidobta az uccára, ahol hazamenet több járókelőt megvert. Amikor hazaért, megtámadta feleségét és gyermekeit, akiknek segítségkérésére összeszaladtak a szomszédok. Egyik szomszédja, Gyorgyev Szávó az asszonyt, annak apját és a gyermekeket hazavitte lakására, a brutális Zsivojin támadásai elől.

Zsivojin kis idő múlva fejszével átment Gyorgyevékhez, ahol beütötte a lakás ajtaját. Amikor kinyitott az ajtó, maga előtt találta apósát és Gyorgyev Szávót, valamint Gyorgyev Milánt. Zsivojin hirtelen torokragadta apósát és felemelte fejszéjét, hogy leütse. Amikor ezt Gyorgyev észrevette, felkapott egy, az asztalon heverő kést és azt Zsivojin szívébe szúrta, aki azonnal meghalt. A gyilkosság hírére a csendőrség kiszállt a helyszínre, ahol megindította a nyomozást.

A nacionalisták garázdálkodása az urszentiváni vásáron

Novisadról jelentik: Vasárnap Ur-Szentivánon vásár volt, amelyre a környékbeli községekből is sok vásáros érkezett. A délutáni órákban, amikor a vásár már oszladozott, a sátoros bódéknál megjelent egy körülbelül ötven főből álló fegyveres nacionalista csapat, amely a környékbeli falvakból rekrutálódott és reprodukálhatatlan szitkok között megtámadta a bódéknak békésen idogáló urszentiváni legényeket. A megtámadott fiatal emberek a részeg és garázda nacionalistákat igyekeztek udvari-

asan lecsönnesíteni, akik azonban nem igen teketóriáztak, hanem botokkal, székekkel és bicskákkal mentek a vásárosoknak. A parázs verekedést, amelynek löbb sulyos és könnyebb sebesültjei, a vásárbán szolgálatot teljesítő két csendőr akasztotta meg, akik a bicskázás néhány főszereplőjét: hat nacionalistát letartóztattak. A község házára azonban már nem

sikerült bekisérniük a garázda legényeket, mert társaik közben kiszabadították őket. Mire pedig a csendőrök segítséget tudtak kapni, a nacionalisták ezalatt már elhagyták a községet és Tovarsavora távoztak.

A urszentivániaiak, mint értesülünk, küldöttséget menesztenek a belügyminiszterhez, akit megkérik, hogy fekezze meg a nacionalistákat.

Az elherdált városi földek

A szuboticei agrár-dzsungel rejtelméi — Leleplezik az agrárhivatal visszadiéseit

A szuboticei agrár-bonyodalmak közepette rendezte el az agrárminisztérium az újabb agrárrevíziót, amely nem egy meglepetéssel fog szolgálni. A szuboticei agrárhivatal megszüntetésének hírével kapcsolatban már ismertettük azokat a panaszokat, amelyek az agrárhivatal működése ellen merültek fel és amelyek előbb csak a város és az agrárhivatal közötti ellentéteket szították lánggra, később azonban már a vajdasági radikális képviselőket is a szuboticei agrárhivatal ellen való állásfoglalásra készítették.

A napokban érkezett Szuboticeára az agrárminisztérium megbízásából Resics agrárbiztos, aki a szuboticei agrárbizottsággal egyetértőleg megkezdte az agrárrevíziót. Ennek folyamán megállapítják, hogy valóban igényjogosultak részesültek-e a felosztásra került földekben, vagy sem. A revízió ugyan még csak két napja folyik, azonban máris számos döntő bizonyítékot szolgáltatott az időközben megszünt szuboticei agrárhivatal ellen.

Városi földek illetéktelenek kezében

A múlt évi agrárrevízió tudvalevőleg a szuboticei városi földek elvesztésén kívül még nyolc millió korona kárt okozott a városnak, mert az agrárhivatal már bérbeadott városi földeket foglalt le és a városnak vissza kellett térítenie a bérletnek a bérleti összegeket. A most megindult vizsgálat során máris

megállapították, hogy miért kellett ezeket a városi földeket elvenni. A szétosztáskor olyanok kaptak földet, akiknek erre nem volt igényjogosultságuk. Az agrárrendeletek szerint csak teljesen szegény, földnélküli földművesek lettek volna a földosztásban részesíthetők, ezzel szemben a szuboticei földekből tehetősebb gazdák és iparosok is kaptak, akik nem is maguk művelik meg a kapott földet, hanem azt bérbe adták.

A rejtélyes földigénylők

A revízió kiterjed arra is, hogy az előző földosztások során nem létező személyeknek is osztottak földet a város földjeiből. Ebben az ügyben még nem sikerült ugyan az első két napon pozitív bizonyítékot szereztetni, azonban a fölmerült adatok emellett szólnak, mert az eddig beidézt birtokosok közül is sokan nem jelentkeztek és nem is lehet őket megtalálni. Ugyátszik, hogy nem létező nevek alatt jogosulatlan egyéneket juttattak földhöz, a feltevés szerint politikai érdekek megjutalmazására. Már legutóbb is beszámoltunk arról az akkor még csak burkolt gyanúról, hogy az agrárhivatal sok esetben politikai szolgálatokat jutalmazott meg földosztással. Most a hivatalos vizsgálat is kiterjed ilyen irányban. Erre nézve természetesen nehéz a revíziót végző bizottság munkája, mert a rejtélyes földigénylőket, akiknek hamis nevük és lakáscímük van bejegyez-

ve, nehéz megtalálni, az érdekeltek pedig óvakodnak a jelentkezéstől, mert jól tudják, hogy a jogtalanul szerzett földet elvesztik. Mégis, a hatóság már több ilyen rejtélyes földigénylőnek van a nyomában, úgy hogy valószínűleg sikerülni fog ennek a visszaélésnek a teleplezése is.

Akik nem kaptak földet

Ezzel szemben természetes, hogy a jogtalanul földhöz jutottakkal igen sokan vannak olyanok Szubotican, akiknek igényük lett volna földhöz, de nem kaptak. Ezek nagyszámban jelentkeztek már régebben az agrárbizottságnál és ezek között érthető nagy elkeseredés uralkodik. Most ki fogják elégteleníteni ezeknek az igényeit is, mert a jogtalanul földhöz jutott egyéneknek elveszik a földet és a jogosultaknak juttatják. Ez sem fog azonban simán menni, hanem ez újabb komplikációkat fog előidézni, mert azok, akik már nagyrészt megmunkálták a földeket, fáradságuk és munkájuk megtérítését kívánják, amit pedig a teljesen vagyontalan igénylők nem fizethetnek meg.

Ki a felelős?

A szuboticei agrárrevízió előreláthatólag hosszabb időt fog igénybevenni, egyrészt a birtokosok és földigénylők nagy számára, másrészt a tisztázandó körülmények tömege miatt. Minden jel arra mutat, hogy ez a revízió az agrárreformnak a Vajdaságban való végrehajtásánál elkövetett szabálytalanságait, mulasztásait és visszaéléseit le fogja leplezni és hogy ez a leplezés nem maradhat következmények nélkül. Már most felvetődik a kérdés, hogy ki felelős ezekért a visszaélésekért? A vizsgálatot kétségtelenül ki fogják terjesztetni a földosztásnál szerepelt agrárhivatali kiküldöttekre is, azonban sok kifogás hallható a szuboticei agrárhivatal ellen is, amelynek tagjai ugyan egyáltalán nem okolhatók az agrárhivatali visszaéléseikért, sőt tiltakoztak is ellene, azonban a vélemény az, hogy a bizottságnak, mint ellenőrző közegnek már előbb meg kellett volna akadályozni ezeket a szabálytalanságokat és az észleletekről jelentést tenni az agrárminisztériumnak.

A farkasok dala

Irtó: Laczkó Géza

Vidám fiú. Harmincöt éves. Feje bubja, mint Bérangeré, kopasz s lelke rugalmas, mint Pilátusé. E pillanatban ott ül a City-barban, egyedül, elegánsan. Agyaggyurásra, márványvésésre erős kezében, amelyből szobor szobor után kelt évek hosszú során, pezsgő sárgul a pohárban, mint nagy darab drágakő. Kint az alattomos Március kigyó-éjtszakája sziszeg.

És gondolkozott:

— Különös, a feleségem meg otthon. Különös! . . . Mi mindent foglal össze ez a szó . . . Igaz, hogy ő gazdag, én meg szegény, de miért érzeti velem, mikor még évjáradékot sem kap hazulról? Én tartom el, minden keresetem nekij adom . . . Gyerek! Miért nem akar gyereket? Tőlem nem akar, vagy mástól sem akarna? S mi volt az a jelenet az imént? . . . Miért mondta, hogy takarodj? Tán maradtam volna? . . . Takarodj! — ez a durva szó, az a fellobbanó gyűlölet szemében . . . Mit is mondtam? Nem értem, hogy lehet egy fiatal nő ennyire anyagias gondolkodású? Nekem családi boldogság kell, nem pénz, boldogság nincs, de — pénz sincs! — Ezt mondtam és nevettem. »Zsarolás!« — kérdezte gunyosan. »Handlé-népség!« — vágtam én reá . . . Csak az a »takarodj ki a házamból!« ne jött volna utána . . . Különös! . . . Hány ilyen jelenet volt már, mindig a pénz

s a gyerek-nemakarás körül . . . Dolgozzam! Nem dolgozom-e eleget? S mégsem voltam soha ilyen szegény, mint most, mióta milliomosleány a feleségem? . . . De miért nem tudunk mi ketten kijönni? . . . S ha elválna tőlem?

Abban a pillanatban mintha maga előtt látta volna, úgy uszott föl emlékezete folyamán az asszony; otthon ül egyedül, sir, zokog . . . Igen, durva volt hozzá, de mikor annyira szereti . . . Szegény kicsi! . . . Hirtelen fölugrott, állva fizetett, ment. Az uccán autóbá ült.

Éjfél volt, mire házuk elé ért. Főlnézett, szíve megdöbönt s úgy érezte, mintha meleg levegőoszlop szállna fel belőle. A házmasternek utóvi ajándéknak beillő kapupénzt adott. Kettesével vette a lépcsőfokokat, zajosan nyitotta ki az előszoba ajtaját . . . s ott valami hidegség csapta meg, a villany még égett, senki sem csavarta le utána, hogy elment. Berontott az ebédlőbe, amelynek közepén az asztal mellett Gerbeaud-papiroskosárvák előtt, cigarettázva, mozdulatlanul ült a felesége, mint valami szép, kövér, villámzó szemű, ötnyelvű és hatkezü brahmáni istenség . . .

Megállt az ajtóban és mosolygott. Az istenség keresztülnézett rajta. — Szervusz, szivecském! — szólt alázatosan.

Az istenség nem felelt. — Haragszol még szivecském? Mozdulatlanul meredt rá az istenség.

Erre melléje lépett s így szólt, át

akarva fogni a nyakát:

— Na, édes!

De az asszony felugrott:

— Hozzám ne nyuljon . . . egy ilyen »handlé-népség«-hez.

Kushadva hajította le fejét:

— Elismerem, durva voltam, bosszám meg, no nézd!

— Megbocsáthatok!

— Köszönöm! — szólt és megakart csókolni.

— Hozzám azonban ne nyuljon!

— ugrott fel az asszony.

— No, édes!

— Kikocsiskodta magát, kitöltötte a mérgét s most jön hizelegni, pfuj! Ez férfi! Az ilyen akar apa lenni? . . . Agyonsérteget, aztán elmegy és leissza magát. Dül belőle a pálinka. Undorodom magától.

— Nézd, szívem, én nem akarom folytatni, hibásak voltunk mind a ketten, béküljünk ki, béküljünk ki.

— Hülye!

— Az nem az, aki egy félreértést tovább akar rothasztani, elmérgesíteni; hanem aki jóvá akarja tenni, az hülye, — mondta, kéréllve, de már szomorúan.

— Én nem vagyok rohadt és nekem ne mondd azt, hogy hülye vagyok, mert kikaparom a szemed, te . . .!

— Na, most már elég volt — szólt erőlyesen s közelebb lépett.

Az asszony hátrált.

Igy néztek egy darabig farkaszemet.

Aztán kinyújtotta a kezét, félig fenyegetően, félig vágyóan.

— Hozzám ne érjen, mert pofonütöm.

Félkarral magához rántotta.

Az istenség arculütötte.

Erre egy kézzel elkapta csuklóban az asszony mindkét kezét, ledöntötte a diványra, rugdalózdó két lábát lefogta egy lábával s az asszony mellé borulva, fejét mellére furta és csókolta a puha pongyolán átkeleménylő halmocska zihálását. Az asszony a levegőt harapta dühében. Ő meg csak csókolta, csókolta, azzal az együgyű hitttel, hogyha majd elernyed csókjai alatt, megbocsátva viteti át magát aztán az ágyba, duzóan édes ölelésre, amely eltörlő belőlük a csunya jelenetre emlékeztet. Az asszony már nem mozdult.

Boldogan, fáradtan, várva, remélve eresztette el.

Ekkor ökölcsepás sujtott arcába, földre zuhant, a nő pedig ott állt már a hálószoba ajtajában:

— Utolsó gazember! Volt képe visszajönni! — ezzel be s magára zárta az ajtót.

Föltápáskodott, egész testében remegve nézett maga elé . . . ez az utolsó szó örvényt vágott eléje, amely egyre mélyült s úgy érezte, hogy fekete torkába bele fog szédülni becsülete, tehetsége, önérzete, művészete, élete, minden, minden . . .

— El, el innét! . . . De hova! Pénz nélkül? Kihez? És mi lesz?

Feje lehanyatlott. Aztán lassan kiment az előszobába, vette a kabátját, kalapját s ment el, el, nem tudta, hogy hová, csak azt tudta, hogy soha, soha nem jön vissza többet.

A szuboticiai személyvonat katasztrófája Zimonynál

Belefutott a Zagreb-beogradi gyorsvonatba — Két halott, tizenkilenc súlyos sebesült
Vétkes gondatlanság okozta a szerencsétlenséget — A mozdonyvezetők nem láttak
a ködben — Jankovics miniszter a karambol színhelyén

Látogatás a zemuni kórházban a sebesülteknél

Beogradból jelentik: Pénteken reggel hat óra ötven perckor Zimony és Batajnica között a Zimony-obori megállónál a Beogradból Subotica-ra tartó személyvonat teljes gőzzel belefutott a Zagreből Beogradba igyekvő személyvonatba. Az összeütközés kora már a kora délelőtti órákban elterjedt Beogradban, de pontos adatokat senki sem tudott a katasztrófáról és ezért fantasztikus hírek keltek szárnyra a vasúti karambolról. Arról beszéltek, hogy a szerencsétlenség több mint ötven, sőt egyesek szerint hatvanöt áldozatot követelt. Ezek a hírek szerencsére túlzottnak bizonyultak; a szerencsétlenség így is elég nagy és sajnos, halottak is vannak.

A katasztrófa

A zagreb-beogradi 11-es számú gyorsvonat 6 óra 50 perckor indult el, meglehetősen késéssel, a zemuni obori megállóról. A vonat lassan haladt és még ki sem ért a megálló körzetéből, amikor

a ködből hirtelen előbukkant a 212-es számú beograd-szuboticiai személyvonat, amely teljes sebességgel belerohant a mérsékelt sebességgel haladó gyorsvonatba.

A két vonat irtózatos recsegéscsapással ütközött össze és a hosszú, nehéz szerelvények óriási megrázkódtatással csapódtak egymásnak. Az összeütközés pillanatában

a két mozdony összetolódva felágaskodott és így maradtak a levegőben, a paklikocsi pedig belefuródott a mögéjük csatolt harmadosztályú kocsiába,

amelyek szintén erősen megrongálódtak. A katasztrófa bekövetkezése után néhány pillanattal — szerencsére a szerencsétlenségben — mind a két vonat megállt. Az összeütközés következtében ugyanis a légnyomásos fék vezetőke mind a két vonaton megsérült és elpukkadott, úgy, hogy a kocsikban automatikusan működésbe jöttek a vészfékek, amelyek megállították a vonatokat; ha ez nem következne be, a katasztrófa sokkal nagyobb lett volna.

A szerencsétlenséget követő pillanatokban természetesen óriási pánik keletkezett; a két vonat valamennyi fülkájában az utasok fejére hullottak a csomaghálóknak elhelyezett bördöndök, az ablakok sorra bezúzódtak és a csörömpölés, káromkodás, kiabálás, összevissza lármáját

a volókig ható segélykiáltások, a sebesültek jajgatása és átkozódása, panaszos ordítás és halálriörgés multa felett,

amely a mozdonyokhoz közel eső kocsikból hangzott. Teljes fejtelenségben szaladgáltak ide-oda az utasok és a kis állomás csekély létszámú személyzete azt sem tudta, hogy mihez fogjon először, negyedórát teltek el, amíg sor került a halottak és sebesültek kihordására, illetőleg kiszabadítására. A vagonok roncsai alól

két halott és tizenkilenc súlyos sebesült került elő, a könnyebben sebesültek száma meghatározandó az ötvenet.

A könnyebb sebesültek maguk köztölték be sérüléseiket, a súlyos se-

besülteket pedig később a zimonyi kórházba szállították.

Az első hírek

A vasúti összeütközésről az első hír a zemuni rendőrségre érkezett, ahonnan azonnal karhatalmat küldtek ki a karambol színhelyére. Ugyancsak Zimonyból küldtek orvosi segítséget is. Nedeljkovics és Csucskovics orvosok személyében, akik mintegy másfél óra múlva érkeztek meg a zemuni-obori állomásra. A zimonyi tűzoltóság teljes felszereléssel vonult ki és sebesültszállító autókat is vittek magukkal. Az orvosoknak mintegy egy óra hosszúságú munkájával sikerült a sebesülteket első segélyben részesíteni és elszállítható állapotba hozni.

A miniszter a segélyvonaton

Beogradban az első hírt az állomáskövetség kapta, amely nyomban segélyvonatot állítottatott össze. Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter, akit nyomban értesítettek a szerencsétlenségről, ezzel az első segélyvonattal a karambol színhelyére utazott. Ilies államvasúti vezérigazgató, Popovics, a beogradi vasutigazgatóság vezetője, Sztojkovics beogradi állomáskövető, a segélyvonat vezetője és a Bács megyei Napló munkatársa kíséretében.

A beogradi segélyvonat röviddel a zimonyi után érkezett meg a katasztrófa színhelyére, majd újabb segélyvonatot futott be, ugyancsak Beogradból, ez az utóbbi vonat szakértő munkásokat hozott, akik — miután a sebesültek kiszabadítását a zemuni tűzoltók már elvégezték — a szétrombolt vagonokat kezdték eltakarítani a sínről, hogy szabadabb tegyék a pályát. Ez a munka sikerrel is járt, a közlekedés azonban így is órákra megakadt. A vonatok mindkét irányból kénytelenek voltak órákhozát várakozni a karambol miatt és csak nagy késéssel folytatták utjukat.

Ki felelős a szerencsétlenségért?

Több vasutas és a sebesültek egybehangzó elmondása szerint a zemuni-obori állomás leadta a jelzési rendesen Zimonynak, hogy indítja a Beograd-Zagreb-i gyorsvonatot. Ezzel szemben azonban az obori állomás nem kapott jelzést Zimonytól, hogy elindította a Beograd-Subotici-i személyvonatot. Emellett Zimonynak tudnia kellett, hogy a zagrebi vonatnak késése van, úgy, hogy a munkatársunk által szerzett információ szerint

Zimony állomás felelős a súlyos vasúti szerencsétlenségért.

Egyes verziók szerint a suboticiai vonat mozdonyvezetője felelős a szerencsétlenségért és ennek a véleménynek egyes beogradi lapok — amelyek szerint a mozdonyvezető magyar, vagy bunyevác — hangot is adnak. A mozdonyvezetőt azzal okolják, hogy az obori megálló teljes sebességgel vezette a vonatot, holott az állomás előtt fékeznie kellett volna. Az egyik lap szerint ezért már többször figyelmeztettek a mozdonyvezetőt, akit azonban nem lehetett eltéríteni; rendes szokásból: a teljes gőzzel való haladás-tól.

Hírek vannak arról is, hogy az obori állomáson tilosra volt állítva a bejáratnál a jelzés, de a sűrű köd miatt nem látta ezt meg a mozdonyvezető.

Ez a verzió azonban nem felel meg a valóságnak, mert az állomáson a jelzés szabadra volt állítva, miután az obori állomásnak nem volt tudomása arról, hogy Zimonyból elindították a suboticiai vonatot.

Jankovics miniszter a vizsgálatról

Annak a kérdésnek megállapítására, hogy kit terhel a felelősség a vasúti szerencsétlenségért, Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter elnöklésével megalakult bizottság nyomban a helyszínen megkezdte a vizsgálatot és tanúkihallgatásokat folytattak a tényállás felderítésére. A vizsgálat befejezése után a miniszter visszatért a szuboticiai gyorsvonattal Beogradba és a vonat étkezőkocsijában fogadta a Bács megyei Napló tudósítóját, akit a következőket mondotta a vizsgálat eredményéről:

— Tekintettel arra, hogy a vizsgálat egészen még teljesen befejezve, érdemleges választ nem adhatok arra a kérdésre, hogy ki felelős a szerencsétlenségért. Ezt nehéz megállapítani, mert két állomás személyzete jön számításba, a zemuni állomás és a zemuni-oborié. Kétségtelen, hogy a kettő közül valamelyiket súlyos felelősség terheli azért, hogy beengedett vonatot arra a sínré, amelyen már futott egy vonat. Egyébként

nem is olyan nagy csoda, hogy ezen a vonaton, amelyen csak egy sín pár halad, szerencsétlen-

Látogatás a sebesülteknél a kórházban

A vasúti szerencsétlenség áldozatait a zimonyi kórházban fekszenek, amelyet már pénteken kora délelőtti óta állandó ostrom alatt tartottak az érdeklődők, hogy megtudják ismerőseik sorsát. Munkatársunkat egy irgalmas nővér a 10. számú kórterembe vezette, ahol a szerencsétlenség férfi-sebesültjeinek nagyrésze fekszik, köztük néhány kis gyermek is, akik a környékbeli községekből Zimonyba, vagy Beogradba jártak be vonaton mindennap az iskolába. Egészen elől, a kórterem ajtaja mellett a gyerekek fekszik Girics Efgenije, a vasúti szerencsétlenség egyik leg-súlyosabb áldozata. Orosz menekült, állítólagos lovassági ezredes, aki jelenleg Zimonyban helyettes pályafelügyelő volt. Zemun-Oboriba utazott, ahol ő vezette az állomás építkezést. A Subotica felé haladó vonat első kocsijának ajtajában állt és a behatoló paklikocsi a lábát ütötte el, mindkét lábát eltörve bokán felül. Megsebesülése után is eszméletlenül maradt. Mellette Vucsetics Milován tizenöt éves staripazovai negyedik gimnazista és Fetti János tíz éves indiai első gimnazista fekszenek. Mindketten súlyosan megsebesültek, testükön több zúzódás van. Vucsetics balkezét és ballábát is eltörte. Az utánuk következő ágyon Fried Sándor indiai lakos, 28 éves vasutas fekszik, a szerencsétlenség egyetlen magyar áldozata. Fried kérdésünkre elmondja, hogy azelőtt a magyar államvasutaknál volt alkalmazva, majd Romániában teljesített szolgálatot, két hónappal ezelőtt pedig a jugoszláv államvasutakhoz vették fel. A felvétele alkalmával azonban nem ismerték el kocsivezetői vizsgáját, mire félévvel szabadságot kaptak, hogy a beogradi kocsivezetői tanfolyamon

ség történik.

Előírás szerint legfeljebb huszonegy vonatpárnak lenne szabad naponta a vonaton közlekedni, ehelyett azonban harmincegy vonatpár közlekedik, vagyis naponta harmincegy vonat az állomáson keresztül.

Az áldozatok

A súlyos vasúti szerencsétlenségnek két halálos áldozata van, mindketten katona, akik a zagrebi 5. gyalogezredben szolgáltak. Eleinte

az a hír volt Beogradban elterjedve, hogy a halottak szuboticiai származású magyar katonák, akik szabadságra utaztak, de ez nem felel meg a valóságnak,

mert az áldozatok mindketten szerbiaiak. Az egyik áldozat Grujics Dragomir, deroszávai, a másik Recskovics Bogumil adzsibegováci lakos, mindketten a kolubari járásból. A két katona Sztankovics Milorád nevű társukkal együtt a zagrebi vonat legelől lévő harmadosztályú kocsijának a peronján álltak egészen elől. Az összeütközés pillanatában

a paklikocsi belefutott ebbe a kocsiába, a két szerencsétlen katonát teljesen összelapította,

a harmadikat pedig kiröpítette a kocsiából, úgy, hogy az súlyos sérüléseket szenvedett. A paklikocsi ezután betörte a kocsi oldalfalát és a két részre osztott kocsi első részében levőket súlyosan megsebesítette, míg a másik részben levőknek alig történt komolyabb bajuk.

Ugyanez az eset ismétlődött meg a suboticiai vonatban is, amelyben azonban kevesebben utaztak és így kevesebb is az áldozat.

A vasúti szerencsétlenség egyetlen magyar áldozata Fried Sándor származású vasutas, utas,

akit súlyos sérüléseivel a zimonyi kórházban ápolnak.

levizsgálhasson.

— Most is Beogradba utaztam, — mondja a bepólyázott Fried, — bent ültem a kocsi első padsorában, amikor hirtelen erős lökés az ajtóhoz dobott. Másik kezemmel sikerült megkapaszkodnom és így esés közben eltakartam két kislányt, akik ezáltal menekültek meg a biztos haláltól. A következő pillanatban elvesztettem eszméletemet és csak akkor tértem magamhoz, amikor már orvosok állottak körülöttem. A szerencsétlenség előidézéséhez véleményem szerint a nagy köd is hozzájárult. Olyan sűrű volt a köd, hogy az obori állomáson, a vonat mellett elhaladó állomáselőjárót, a ki pedig régi barátom, nem ismertem fel.

Friednek, akit a romok alól huztak ki, a bal válla és a csuklója tört el. Mellette súlyos sebesülten Sztankovics Milorád katona fekszik, egyik legsúlyosabb sebesültje a szerencsétlenségnek, aki sebesülése folytán még mindig képtelen beszélni. A szemközti ágyon Gács Gavriló 21 éves starapazovai földművelő hánykolódik. Ballába kificamodott, azonkívül testén hatalmas zúzódások vannak. Mervel Franjo pancsevói lakatos a szomszédja, akinek lába és egyik bordája tört el. Operálni kell.

A női osztályon csak két iskolásleány fekszik, mindkettő könnyebben sebesült meg.

A könnyű sebesültek nagy része, amint az állomáson első segélyben részesült, azonnal továbbutazott. Ezeknek a száma körülbelül ötvenhatvan, akik többnyire ablaküveg-szilánkoktól és lehullt padgyászoktól sérültek meg. Eddig még nem sikerült neveiket megállapítani.

CIRKUSZ

A metaxista forradalom

— Kávéházi beszélgetés —

— Hallatlan, milyen üresek megint a lapok!
— Magának üresek? Nekem nem. Sőt úgy találom, hogy tele vannak eseményekkel. Bajorországban nyolc milliárd egy font palicsi kutyaszir.
— Mennyi?
— Nyolc és fél milliárd. Ha sokat kér, közben kilenc és fél lesz.
— Márka?
— Naná, angol font.
— Az előbb még úgy mondta, hogy palicsi font....

— Maga mindent összekompromittál. Direkt siralmas!

— Mi siralmas? A kutyaszir?
— Az zsiralmas, maga hájfejű.
— Szóval én is zsiralmas vagyok, mint hájfejű. Nagyon jó. Ezt elmesélem a feleségemnek, ha hazamegyek. Fog majd rajta mulatni.

— Na látja. Szóval csak azt akarom mondani, hogy nem is olyan üresek a lapok. Itt van például mindjárt az, hogy eltemették a szegény Bonár Lau-t.

— Miért nem mondja úgy, hogy Bonár Ló-t?

— Mert én a megboldogult Bonárt nem tartom lónak.

— Hát kit tart lónak?

— Magát.
— Nagyon jó. Ezt elmesélem a feleségemnek, ha hazamegyek. Fog majd rajta mulatni.

— Csak azt szeretném tudni, hogy miért üresek magának az összsajtó termékei?

— Mert nem látom belőlük, hogy történt volna valami esemény a nagyvilágban.

— Mit nevez maga eseménynek?

— Például holmi görög forradalmat. Már több mint három napja nem jött hír Görögországból sem forradalomról, sem ellenforradalomról.

— Csak nem lehet minden nap valami lázadás pont Görögországban!

— Miért ne lehetne?

— Mert másképp van beosztva. Minden páros szerdán van a forradalom és minden páratlan vasárnap az ellenforradalom. Páros vasárnapokon munkaszünet.

— Honnan tudja ezt ilyen pontosan?

— A nagybácsi tanulmányilag ki-rándult Szalonikibe a szubotikai Lloyd-dal és onnan megírta egy levélben.

— Ezt nevezem értesülésnek. Maga szóval egy befentes a görög forradalomban. Meséljen gyorsan részleteket, hogy történt a mulhet!

— De igazán... naigen... tudja az úgy volt... várjon csak....

— Szívesen, de figyelmeztetem, hogy ha soká várok, akkor közben kitör egy újabb és a maga elbeszélése tárgytalanná válik.

— Ne csevegjen közbe, mert akkor elfelejtem, hogy mit akarok mondani. Szóval a dolog úgy történt, hogy egyik volt miniszter, valami liba nevű....

— Libanevű?
— Igen, valami gunár nevű... ez a pasas proklamálta, hogy átveszi a hatalmat.

— Na és?
— Mi az, hogy na és? Na és nem adták át neki. Xerxes ezredes, aki a kezében tartotta, azt felelte, hogy nagyon sajnálja, de nem adhatja, mert momentán neki is kell.

— Xerxes nem görög ezredes, hanem perza király.

— Nem mindegy. Ha magának jobban tetszik, mondjuk, hogy Herkulesnek hívják az illetőt.

— Az, akiről a Herkules-fürdőt elnevezték?

— Fürdőt nem, legfeljebb vérfürdőt. Az tudnillik olyan ember, nyomban le-mészároltatta az összes forradalmárokat, akik viszont kiirtottak erren minden ellenforradalmárt, mire jöttek a metaxisták és bemondták a három mes-tert. Ezzel egyelőre vége van a forra-

dalmi periódusnak.

— Na és mi van a felkelőkkel?
— Lefeküdtek. Azt hiszi, hogy a felkelők álmatlanságban szenvednek?

— Hát azokkal, akik elestek?
— Azok felkeltek. De később ők is lefeküdtek.

— És szegény legyőzött Gunárisz?
— Azt talpraállították az ellenfelei.

— Hogy-hogy?
— Elvették az autóját. Kénytelen volt talpraállni.

— És az athéni tőzsde hogy reagált a mozgolódásra? Jól áll a drachma?
— Emelkedik. Az új görög kormány kijelentette, hogy át fog térni az aranyvalutára.

— És honnan veszik ehhez a fedezetet?

— Budapestről.
— Az ottani állampénztárból?
— Nem. Az MTK.-ból. Lehozzák az Orth Gyurit. Az prima fedezet....

— Nagyon jó. Ezt elmesélem a feleségemnek, ha hazamegyek. Fog majd rajta mulatni. Most már igazán csak egyet mondjon meg. Miről neveztek el a metaxista-ellenforradalmat.

— (Hosszas habozás után.) A Metax-villanykörtéről.

— Világos. Hogy ez nem jutott eszembe!

— (Egészen megdöbbenve.) Miért világos? Hogyan világos? Mi világos?

— Mi lenne? A Metax-villanykörte világos.

(A vicc miatt tettelegesség.)

Skiz.

Nem lesz naptáregyesítés

A szent szinódus meglepő határozata

A katolikus és görögkeleti naptárak egyesítése — amint ismeretes — már régebben foglalkoztatja a szerb egyházi köröket és legutóbb már az volt a hír, hogy a naptáregyesítést már októberben végre is hajtják. Ezt azonban elhalasztották azzal, hogy a végleges határozatot a szent szinódus legközelebbi ülésén fogják meghozni.

Mint Beogradból jelentik, a szent szinódus csütörtökön tartotta meg ülését Karlovcán, Janjics vallásügyi miniszter részvéte-

lével. Az ülés úgy a naptárreform kérdésével, mint a lelkészek második házasságkötésének ügyével foglalkozott és a szent szinódus általános meglepésére elhatározta, hogy nem vezeti be a naptáregyesítést, sem a lelkészek második házasságkötését nem engedélyezi mindaddig, amíg a többi pravoszláv egyházak nem hoznak hasonló határozatot.

A döntés annál inkább nagy feltűnést kelt, mert már elhatározta, hogy áttér a Gergely-naptárra.

Stresemann lemondását követelik

Aachenben kikiáltották a rajnai köztársaságot — Nyomorakció az inségések segélyezésére

Berlinből jelentik: A német belpolitikai válságban csak pénteken este történt döntés, mert a kancellár erősen megfázott és orvosai tanácsára ágyban maradt. Csütörtökön este a miniszterek Stresemann ágyánál tanácskoztak. A miniszterek távozása után a szociáldemokraták vezéreit fogadta a kancellár.

Lehetőség van arra, hogy Stresemann megegyezik a szociáldemokratákkal, habár a jobboldali sajtó kenyértörést követel. A »Deutsche Zeitung« felhívja Stresemann, hogy mondjon le, miután a szociáldemokraták bizalmát elvesztette, a nacionalisták pedig sohasem bíztak benne.

A német trónörökös Sziléziában

A német helyzetben nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a német trónörökös újra német területre érkezett. A trónörökös néhány héttel ezelőtt levélben kérte a kancellárt, hogy mint egyszerű földbirtokos Sziléziába utazhasson. A kancellár a beutazási engedélyt megadta.

A trónörökös Hollandiából való elutazása előtt Doornban meglátogatta Vilmos excsászárt, aki nehezteléssel vette tudomásul a trónörökös tervét.

— Ha netalán nacionalista érzelmű emberek meglátogatnak — mondotta Vilmos császár — nem szabad kezüket megráznod, sem azt mondanod, hogy örülsz annak, hogy vannak még derék, hü németek.

Drezdából jelentik: A szász országgyűlés csütörtök éjjeli ülésén megbeszélte Fellisch új miniszterelnököt, aztán az ülést megszakították, hogy a miniszterelnök az új kormányt megalakíthassa. Az új kormány a következő: Fellisch miniszterelnök, Liebmarm belügyminiszter, a miniszterelnök helyettes, Held pénzügyminiszter, Neu igazságügyminiszter, Elsner szakszerve-

zeti titkár munkügyi miniszter.

A separatisták sikerei

Düsseldorfból jelentik: Pfalzban kikiáltották a rajnai köztársaságot. Baumholzerben a separatisták megszállták a városházát, de a község tanácsot nem távolították el. A megszállott Pfalz egyéb városaiban is a separatisták uralják a helyzetet.

Bochumban a kommunisták titkos ülésükön elhatározták, hogy a köztársasági mozgalommal szemben várakozó magatartást foglalnak el.

Berlinből jelentik: A városházán a pártok közös ülést tartottak, amelyen a szociáldemokraták indítványára elhatározták, hogy az inségések segítésére felhívást bocsátanak ki, amelyben felszólítják a lakosságot, hogy a közeledő télre való tekintettel sürgősen indítson nyomorakciót. A mozgalom vezetésére ötagu bizottságot választottak.

Londonból jelentik: A Newyork Herald szerint Cuno volt német kancellár jelentése Stresemann kancellárba azt a meggyőződést ébresztette, hogy Coolidge nem követi az elhunyt elnök politikáját az európai ügyektől való tartózkodás tekintetében.

Brüsszelből jelentik: A pénteki minisztertanácson a külügyminiszter megállapította, hogy a belga katonaság teljesen semleges a separatista mozgalommal szemben.

Krupp megszabadult fogságától

Párisból jelentik: A Chicago Tribune szerint Krupp, a megszálló katonasággal kötött megegyezés alapján, végleg megszabadult fogságából.

Londonból jelentik: A londoni politikai körökben most már kedvezőbbnek látják a helyzetet a megszállott vidékeken. Remélik, hogy a megszálló csapatok továbbra is belátással lesznek Németország súlyos állapotára.

Ica balkáni táncfenoménné lesz

Icát azóta ismeri mindenki Subotícán, amióta egy könnyelmű, elkese-redett pillanatban levetette magát a városháza második emeletéről. Icával azonban nagyobb terve voltak a sorsnak, hamarosan felgyógyult, visszacsinosodott és visszaszerette újra ezt a komisz életet, amitől pedig olyan fiatalon akart megválni.

Ma délelőtt, amint gyanútlanul sütkéreztem a késő őszi napsütésben hirtelen nekem szaladt futólépésben, kipirulva, kezében egy külföldi levelezőlappal és felszólított, hogy sürgősen fordítsam le angolból magyarra.

— De hisz én egy szót sem értek angolul — védekeztem az attack ellen.

— Igazán nem tud angolul? — csudálkozott mély lenézéssel két szemében és hitetlenkedve csóválta fejét. Nem akarta elhinni. Közben arra jött egy sereg ismerős, akikből Ica sorra angolokat érdeklődött. Valaki azt indítványozta, hogy keressük fel Rákossyt, az egy nyelvcsoda, biztosan angolul is ért.

— Majd én itt künt megvárom — mondtam Icanak a nyelvzseni irodája előtt, de ő betuszolt.

— Ön kicsoda? — kérdezte tőlem bizalmatlanul Rákossy ur és nem kínált meg helyet.

— Ő az én... unokaöcsém! — mentett ki a tizenkettedik órában Ica és az univerzális nyelvünikum neki-csett a levelezőlappal, amelyben Icanak egy artista ösmerőse Newyorkból előnyös szerződést kínál a »Jó Pipá«-hoz címzett barba, havonta kétszázötven dollárt, ha partnere-nőjeként vele együtt lép fel, mint excentrikus balkáni táncfenoménné. Választ rögtön.

Ica, mikor megtudta a levelezőlap tartalmát, rettentően komoly lett, rögtön számítgatni kezdte a zürichi kurzust, keveselte, hogy egy dollár csak kilencven dinár és ragyogó arccal fejtegette jövő terveit.

— Amint összeszóróltam tízezer dollárt, otthagynom azt a pasast, elmegyek mozisínészletnek, autót tartok, ha már nagyon sok pénzem lesz hazajövök, s ha rákadsra pukkadnak is az összes suboticaiak, megveszem a Reichl-palotát és kis kulturszagozt hozok ebbe az undok, irigy városba, a buta bácskaj horizontra, — mondotta Vukov után szabadon.

Ennyi az Ica programja egyelőre, dióhéjban. Ica tényleg tehetséges nő, a kereskedelmében annak idején a legjobb tanuló volt, csinos is, szép is és így, Rákossy ur szerint, akinek szimatja pedig csalhatatlan, »fényes karriert futtat még be a kislány.«

Déliután, amikor újra találkoztunk, Icát már körülvevették a gépiróki-saszonyok, rokonok és barátok és Ica mindenkinek ígért valami szépet, kellemeset Amerikából.

— Magának Mancika egy szörmebundát küldök, Dómó magát titkárnak fogom kinevezni. Buzássy ur, maga lesz a jogügyi tanácsadóm, Pálló ur maga soffőröm lesz, Flórián ur magának aktivista hetilapot alapítok — és mindenki rajongva hálálkodva és lelkesedve megszaltatta Ica testi-lelki bájait... En, aki félre szorítva, a járda mellett ballagtam árván, ezt a tékozlást nem bírtam ki szó nélkül és felháborodott sértődöttséggel kitörtem:

— Hát én mostohagyerek vagyok, hogy rólam megfeledkezett?

— Maga drágám? — kiáltott bünbánóan — magát... adoptálom és maga lesz az én unokaöcsém! — ezzel a hajlongók sorsfala között királynői fejtartással ellebegett a városházára jelentkezni — mint mondta — az utlevélért...

(T.)

Bünavadi eljárást indítottak a budapesti októbrista emlékünneprésztevéi ellen

Lesz-e pertörzés a Károlyi perben?

Péntek reggeli számunkban részletesen jelentettük budapesti távirat alapján, hogy a magyarországi októbristák és a szociáldemokraták október 31-én este vacsorát rendeztek a Royal-szálló fehértermében az októberi forradalom emlékére és a vacsora szónokai és résztvevői nyíltan tüntettek Károlyi Mihály, Garami Ernő, Lovász Márton és Hock János mellett és lelkesen éltették a forradalom emigrációban élő vezéreit.

Az októbristáknak öt év után való első megmozdulása — mint most Budapestről jelentik — nem marad következmények nélkül. Az *Uj Nemzedék* péntek délután megjelent száma szerint a budapesti ügyészség egyik vezető tagja az októbrista vacsorán elhangzott beszédekről kijelentette, hogy azok büntetőjogi beszámítás alá esnek.

Az emigránsok ellen súlyos vádirat készült — mondotta az ügyészség vezetője — és a vacsorán ezekkel az emberekkel együtt az általuk elkövetett bűncselekményeit is feldicsérték. Másrészt pedig a királyság v. delméről szóló törvény súlyos megsértése az, hogy az októberi forradalmat és az ezzel egyet jelentő köztársaságot éltették.

A lap azt az értesülést nyerte, hogy az ügyészség az emlékünneprésztevéi közül: Nagy Vince, Buzsák Barna, Vass János, gróf Batthyány Tivadar, Abraham Dezső, Balla Aladár, Fényes László, Bartha Albert, Dietz Károly, Vámbéry Ruzsem, Persián Ádám, Vér Imre, Kollmann Dezső, továbbá Nagy Ernő, Vanczak János, Farkas István, Pikler Emil, Kéthly Anna és Propper Sándor nemzetgyűlési képviselők ellen büntető feldicsérése miatt megindította az eljárást.

Lehet azonban, hogy ez az értesülés csak az „Uj Nemzedék” nem is egészen jámbor kívánságát fejezi ki.

Ujabb jelentés szerint az ügyészség az októbrista vacsora szónokai és tüntetői ellen az eljárást nemcsak a büntető feldicsérése, hanem izgatás, lázítás, a királyság intézménye ellen elkövetett büntető és közszégyenítés vétsége címén is megindította.

Károlyi Mihály vagyonekötözési pörének törtétele

Az októbristák szerdai vacsoráján — mint tegnap már jelentettük — felszólalt Vér Imre, a köztársasági párt elnöke is, aki egyes lapok közlése szerint bejelentette, hogy Horthy kormányzó pertörleszt rendelt el Károlyi Mihály vagyonekötözési pörében. E feltűnő kijelentése felől a *Magyar Hirlap* munkatársa pénteken megkérdezte Vér Imrét, a ki kijelentette, hogy a vagyonekötözési pörrel tett kijelentése nem került helyesen a lapokba. Ő nem állította, hogy a kormányzó a pertörlest elrendelte, hanem csak annyit mondott, hogy a magyar kormány a nagyköveti értekezletnek a kormányhoz érkezett átírata alapján hozzájárult ahhoz, hogy az eljárást a Károlyi Mihály ellen folyó bűnperekben szüntesse meg. Hogy ez kor-

mányzó kézirata útján, vagy más módon történik-e, az alárendelt jelentőségű.

Kijelentette Vér Imre, hogy őt, mint az emberi jogok ligájának a tagját a párisi elnökség értesítette a nagyköveti értekezlet döntéséről, amely szerint a magyar kormányt átíratilag felkérték, hogy a trianoni békeszerződés 60. szakaszában foglaltakat érvényesítse és ezen az ala-

Amikor Pasicsot és Proticsot ki akarták végezni

Petronics Vukasin volt szerb királyi miniszterelnök emlékiratai XVIII.

Három nappal a Milán király elleni merénylet után S. D. ügyvédbarátomtól levelet kaptam, melyben arról értesít, hogy a beogradi orosz követség egy Stevan nevű szolgálója, aki a követség néhány tagjával együtt részese a merényletnek, Szófiába utazott. Rögtön magamhoz hívtam Bademlics beogradi rendőrfőnököt s azt ajánlottam neki, hogy menjen azonnal az orosz követségre és tisztázza ezt az ügyet. Egy óra múlva visszatért a rendőrfőnök, a ki többeket kihallgatott és e vallomásokból azt derítette ki, hogy a megszóltott Stevan valami gazságot követett el Miklós cár arcképével, amiért át akarták adni a rendőrségnek. De utóbb meggondolták a dolgot és a legényt Szófiába küldték.

Táviratoztam erre a szófiai szerb követségre, hogy kutassák ki az említett legényt és adják át a detektíveknek, a ki Szófiába küldök. A véletlen úgy akarta, hogy tervem sikerült.

Stevan előttem ezeket vallotta: Ő szolga volt az orosz követségen. Egy napon a követség tagjai szerződtek, hogy Milán királyt, mikor a palotából kihajtat, a követség padlásáról lölje agyon. Adtak neki előre száz Napoleon-aranyat és merész összeget ígértek arra az esetre, ha a merénylet sikerül. Stevan vállalta a gyilkosságot, de amikor végre kellett volna hajtan, megbánta, hogy lekötötte magát. Mene-külni akart a veszedelmes helyzetből, de nem tudta hogyan. Mikor egy éjszaka szolgálata volt, az jutott eszébe, hogy a cár arcképét a földre teszi és bemocskolja. Ezért bizonyára el fogják csapni. Csakugyan Szófiába toloncolták, ahol az orosz követ ajánlatával állás-hoz jutott.

Stevan ezután átadta a rendőrségnek. A rendőrségen még részletesebb vallomást tett, melyet a belügyminiszter bemutatott az orosz követségen. Stevan ügye nem is került bíróság elé, mert az orosz követség a dolog elsimítását követelte. Ez meg is történt.

Julius 18-án Vladán dr. visszatért szabadságáról. Augusztus vége felé a király és a miniszterek Nisbe utaztak. Csak én maradtam Beogradban és Stefanovics igazságügyminiszter. Ekkor megkaptam a merényletpör vizsgálati iratait és a vádlevél fogalmazványát.

Az akták áttanulmányozása után arra a meggyőződésre jutottam, hogy a meggyanusított radikális vezéreknek nem volt részük a merényletben. Se az előkészületekről, se a végrehajtásról nem tudtak semmit.

Legelőször Milán király hangoztatta, hogy a merénylet a radikálisok műve. Utóbb is csatlakozott ehhez a véleményhez, s mind a ketten nyilvánosan is sokszor kijelentették.

Igy én nem tehettem egyebet, csupán a részrehajlatlan bíró szerepére vállalkoztam.

Schiessl osztrák-magyar követ, aki a diplomáciai kar tagjai közt legjobban érdeklődött az ügy iránt, mikor a té-

pon a Károlyi ellen folyamatban levő eljárást szüntesse meg. Párisban tudnak arról, hogy a magyar kormány pozitív irányú választ adott a jegyzékre.

Hivatalos helyen Vér Imre nyilatkozatával szemben azt az információt kapta a *Magyar Hirlap*, hogy az egyáltalán nem felel meg a valóságnak, hogy a magyar kormány a Károlyi ellen folyó perekben bármiféle intézkedést tett volna. Az ügy ezidőszerint a Kuria előtt folyik a maga rendes, törvényes útján és egyáltalán nincs szó arról, hogy a kormány a törvényes folyamatot bármiképpen is megakadályozná.

nyeket meghallotta, úgy nyilatkozott, hogy Európában igen rossz néven vették, ha a politikusokat nálunk halálra ítélnék.

Az osztrák-magyar követ után báró Weelker-Gotter német, Macdonald angol és van der Ste belga követ is felkeresett és ők is a megvádolt politikusok sorsa iránt érdeklődtek. Mind-egyiknek elmondtam híven, hogy mit találtam a vizsgálati iratokban. S mind azt tanácsolta egyértelműen:

— Csak halálos ítéleteket ne! Mintha összebeszéltek volna. Most már közelebbi érintkezésbe léptem a diplomatákkal, főképp Schiessl követtel. Éreztem a felelősség súlyát és hogy a vádlottak sorsáért engem illet az erkölcsi felelősség.

Miután mindent megbeszéltem a diplomatákkal, főképp Schiessl követtel, ez utóbbit szeptember negyedikén hivatalában felkerestem és kijelentettem előtte, hogy beadom a lemondásomat, ha Pasicsot, Tausanovicsot, Gyurics Milánt, Zsivkovics Ljubát, Nikolics Vlakót és Proticsot Stojant halálra ítélik, a követ teljesen igazat adott nekem. Néhány perccel később pedig átadott nekem egy németnyelvű iratot azzal, hogy olvassam el.

Feltűnt nekem, hogy a papíros jobboldalon nagy betűkkel ez állott: »Szigorúan bizalmas«, a baloldalon pedig nyomtatásban: »Külgyminiszteriurne«.

Goluchovszky gróf bizalmas iratban utasította Schiessl követet, hogy általam üzenje meg a királynak, hogy egyetlen politikust se szabad kivégezteni. Arról is szó volt a jegyzékben, hogy Muraviev orosz külügyminiszter kijelentette Aehrenthal pétervári osztrák-magyar nagykövet előtt, hogy Oroszország is súlyt helyez rá, hogy szerb politikust ne sujtsanak halálos ítélettel s ha ez mégis megtörténne, Oroszország el fog járni az Obrenovics-dinasztia ellen. Ezért az osztrák-magyar külügyminiszter barátságosan, de határozottan arra intéi Sándor királyt, hogy ne hozasson halálos ítéletet.

A jegyzék elolvasása után megkérdeztem Schiessl követtől:

— S miért biz meg Goluchovszky éppen engem, hogy kívánságát a királlyal közöljem? Ez a tiszt nem engem illet meg.

— Azért, — felelte Schiessl követ — mert ha a külügyminiszterhez fordulok, akkor a dolognak az a látszata, mintha hivatalos intervenció volna. Mi pedig azt akarjuk, hogy barátságos aktusnak lássék.

„Ut a boldogság felé“

című film a zovisadi

Balkán Filmvállalat tulajdona.

HIREK

Vénasszonyok nyara

Csodálatosan szép őszi napokkal fordult novemberbe a hervadó, beteg október, az őszi utolsó hónapja, amelyet egyformán szeretnek szegények és facér gazdagok, őszülő gavallérok, gyerekek és szomorú hajadonok, akiknek a szíve kísérti mindig az idők változását. Régi szóval: vénasszonyok nyarának szokták nevezni az emberek az ilyen napsütéses novemberi heteket, amikor vigasztalan sarak és esők után drága meleg permetezi a városokat, a lombtalan kerteket és a szántásos mezőket és amikor esténként a hold, mint valami furcsa, ismerős vendég, órákat álldogál az ég udvarán, ahonnan türelmesen lesi a szerelmes párokat, amint diszkrétan megbujnak az öblös kapualjakban. Az év legszebb, legbékésebb napjai ezek, amelyek az imádságra fogják a káromkodó hitetlent, lecsöndesítik a lázadó kedvet, amit a forró augusztus ajándékozott az embereknek, híre pártolják a panaszkodókat, felejtetnek azokkal, akiknek sok a felejtendőjük, biztatják a kételkedőket és derűre ragyogtatják az arcokat, amelyek manapság — tél előtt — nagyon borúsak bizony és gondterheltek. Mindenki örül ma a vénasszonyok kései nyarának, mindenki boldogan ébred reggelente és állig van, aki reménytelenül készülne neki a zord decembernek, amely itt van már nem messze tőlünk, ki tudja kicsoda újabb szenvedésekkel, gyötrelmekkel, gondokkal és panaszokkal. A nap melegen önti sugarait, a fák kacéran sütkéreznek az uccasoron — olyan könnyű ma felejtetni és nem gondolni arra, hogy a világnak voltak borzalmas veszteségei, gyilkos dühöngései, szertelen kabátai és hogy ma is, ebben az őszi időben, ezek vívódnak a halállal és milliók szíve ver nyugtalanul... Ki tud ma arra gondolni, hogy az a meleg őszi nap, ami ma bennünket vigasztal, békít és megtart az örömeink, holnap már elmulhatik, hogy — pár nap talán — csatákosak lesznek az uccák, hidegek az esték, végtelenek az éjszakák és szomorúak az emberek. A vénasszonyok nyarán könnyelműen futunk az élet után és nem törődünk azzal, mit hoz a holnap, kicsoda bajokat, nélkülözéseket és háborukat. Javíthatatlanok vagyunk az élet szeretetében, mely tíz, ver és megtapos bennünket, akik ezer év óta nem tanultunk meg sorunkat őrizni és megtartani.

— Tömegesen hagyják ott állásaikat a bánáti állami tisztviselők. Becskerekről jelentik: A bánáti kereskedők és iparosok egyesülete előterjesztést intézett a pénzügy- és belügyminiszteriumba, amelyben felhívta figyelmüket, hogy az utóbbi időben az állami tisztviselők tömegesen lemondanak állásaikról, mert a jelenlegi kis fizetésekből nem tudnak megélni. A beadvány kéri az illetékes miniszteriumokat, hogy sürgősen segítsenek az állami tisztviselők tarthatatlan helyzetén.

— A topoiai főszolgabíró távo-zása. Novisadról jelentik: Jankulov dragomir topoiai főszolgabíró a belügyminiszter felmentette állásától és helyébe Csorics Nebojsza községi jegyzőt nevezte ki.

— Megdrágul a Magyarországra való utazás. A hivatalos lap közli: Az S. H. S. állam és Magyarországra közötti közvetlen forgalomban november 15-től megdrágul a díjszabás. A személydíjszabás 60%-al, a podgyászdíjszabás 20%-al emelkedik.

— **Reaktiváltak a novisadi polgármesterhelyettesét.** Noviszadról jelentik: a belügyminiszter Marcinkovics Imre helyettes novisadi polgármester nyugdíjazásáról szóló határozatot megsemmisítette és Marcinkovicsot újból visszahelyezte állásába. Klicin Predrag főispáni tikkart a belügyminiszter főjegyzőnek nevezte ki, azonban Klicin kérésére meghagyta tikkári állásában.

— **Januárban lesznek az angol választások.** Londonból jelentik: A »Daily Express« értesülése szerint az angol kormány januárra írja ki az új választásokat, a tarifmódosítás és a munkanélküliség megoldásának jelszavával.

— **Nyugdíjazott számvevő.** Sztrakanizsáról jelentik: Söregh János számvevőt a belügyminisztérium saját kérelmére nyugdíjazta. Helyébe ideiglenesen Gajó István nyugdíjas számvevőt osztották be szolgálatára.

— **Eljegyzés.** Paupert Margit és dr. Wischt István orvos jegyesek. Odzaci, Hódság.
Schwelszgt Margit és dr. Hauswirth Antal ügyvéd jegyesek. Odzaci, Hódság.

— **Sarlachjárvány miatt bezárták a sztrakanizsai iskolákat.** Sztrakanizsáról jelentik: Az egyre nagyobb méreteket öltő sarlachjárvány miatt a zárdai elemi és polgári iskolákat bizonytalan időre bezárták.

— **Bánati városok.** Beodra községben november 4-én, Kovinban november 6-7-8-án tartják az országos vásárt.

— **Az ország gyáriparosai kölcsönt kérnek.** Beccskerekéről jelentik: November 5-én Beogradban az S. H. S. királyság gyáriparosainak szövetsége gyűlést tart, amelyen a külföldi kölcsön ügyét tárgyalják. A gyűlésen a beccskerei kereskedelmi és iparkamara is képviselteti magát. November 6-án a Narodna Banka helyiségében értekezlet lesz, amelyen a belvárosi kereskedők részére kérendő kölcsön feltételeit fogják megbeszélni. Ezen az értekezleten az ország minden részéről képviselve lesznek a kereskedők és gyárosok.

— **Betörés.** Csütörtökön hajnalban ismeretlen tettesek behatoltak Horvácki Máté temetőzési vállalkozó Zlatariceva utca 4 szám alatti lakására, ahonnan nagymennyiségű ruhaneműt vittek el, több ezer dinár értékben. A betörők az egyik uccai ablakon keresztül jutottak be a lakásba és ugyanott távoztak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Házior, akit a saját lakásából lakoltattak ki.** Beccskerekéről jelentik: A Váralja-ucca 36. szá malatt lakik Biedermann Ágoston nyugdíjas tisztviselő családjával. Geyrlivics Mihály háztulajdonos már régóta ki akarta lakoltani házából Biedermannékat, de ez nem sikerült neki. Pénteken délelőtt Biedermannéknál nagytakarítás volt és a szemfüles házigazda a lakó távollétében az egyik üresen álló szobába hurcolkodott be. Mire Biedermann tíz perc múlva visszatért, a kis szobában már lázas munka folyt és hasztalan volt minden felszólítás, a házigazda nem akarta átadni a lakást. Biedermann a rendőrség segítségéhez folyamodott és házigazdát rendőri segédlettel kilakoltatták a behelyezett vonógépekkel együtt a szobából.

— **Bajtársi estély.** A szubotcai tisztikar a Tiszti Otthonban, hó 3-án bajtársi estét rendez, amiről az Otthon tagjai és vendégei ezúton értesíttetnek.

— **A szentai zsidó Nőegylet jótékonycélú teaestéi.** Szentáról jelentik: A sentai zsidó Nőegylet vezetősége a szegények javára kéthetenként teaestélyeket fog adni. A teaest után tánc lesz. A legközelebbi jótékonycélú teaestélyt november 3-án tartják meg.

»Ut a boldogság felé« című Griffith-film a novisadi Balkán filmvállalat tulajdona. 8309

»Paraszt kisasszony«, ezt a kitünő énekes népszínművet adja elő a Müpartók Kőre ügyes gárdája november 4-én este a városi színházban. A nagy érdeklődéssel várt előadásán több mint 40 szereplő fog szerepelni. A főbb szerepeket mind elsőrendű műkedvelők és színészek fogják alakítani.

Roth Olga komettika intézetében. Kr. Aleksandrova ulica 1. szám alatt, félmeletlen, modern szépségápolás, arc-bőrhámlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szoplók, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók sajátkészítvényű, kiváló hatású kenőcsök, pondek, gyógyszappanok, arcfehérítő- és szoplókenőcsök stb.

rendeléseit újból megkezdte.

Dr. Faragó Géza hazaérkezett és Fülzöklőnlegességét hölgyek figyelmébe ajánlja Dimitrijevičs Juliska fülzötermé. Subotica. Skotus Vlatko ulica 10.

A műértő közönség fotográfusa Reményi fotóművész. Rudičeva ulica 4.

Foto-szalón. Vig, Subotica (Nádor-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészebb kivitelben.

SPORT

Visszavonják a Sloga elleni ítéletet. Az őszi bajnokságok kezdetén az alszövetség fegyelmi bizottsága három hónapra megvonta a Sloga játékjogát, mert az egyesület második csapata a csantavéri AC elleni mérkőzésen öt perccel hamarabb vonult le a pályáról, mint a féldő befejezése. Az ítélet teljesen igazságtalanul érte a Sloga első csapatát, amely így egymásután veszítette el bajnoki pontjait mérkőzések nélkül. Az alszövetség, mint hírlük, ismét foglalkozni fog az ügyvel és valószínűleg meg fogja semmisíteni a szigorú ítéletet. Amint ez megtörténik, a Sloga pótlólag lejátsza azokat a mérkőzéseket, amelyeket a tilalom miatt nem játszhatott le. A mérkőzések lejátszása azonban nem igen fog változtatni a bajnokság állásán, mert a Subotcai Sport biztos favoritja a mérkőzésnek. Valószínűleg a Sombori Amatőr fogja elveszíteni egy vagy két pontját, amihez minden küzdelem nélkül hozzájutott. Ebben az esetben az Amatőr a harmadik helyről visszaesik vagy, az ötödik, vagy a hatodik helyre.

Vasárnapi futballprogram. A Sombori Sport—Zsak elsőosztályú bajnoki mérkőzést vasárnap tartják meg a vasutasok a szegedi-úti pályáján. A sombori csapat, amely a legjogosabb aspiránisa az idei bajnokságnak, kompletten veszi fel a küzdelmet a vasutasok ellen, akik ezidőszert nincsenek a leglobb formában. A mérkőzés — a papírforma szerint — a somboriak részére hozza meg a győzelmet, legalább 2-3 gólkülönbséggel. A vasutasoknak csak az esetben van jobb eredményre kilátásuk, ha a csatársorukat alaposan átszervezik, mert a mai összetételben a támadásoknak még a sombori védelemmel szemben sem tud majd előreláthatólag boldogulni. A mérkőzés fél háromkor kezdődik.

A Sand Kanizsán. A Sand vasárnap Starakanizsán játsza le esedé-

kes bajnoki mérkőzését az ottani St. A. C. ellen. A kanizsaiak nehezen hisszük, hogy kérdésessé tudják tenni a Sandra a két bajnoki pontot. A Sand valószínűleg a következő csapattal utazik: Siflis—Belesim, Kovács—Jackó, Krausz, Bence—Skala—Tamundzsin, Lantos, Ördög, Harasztli.

Beograd-Noviszad válogatott mérkőzés. A beogradi válogatott november 11-én Noviszadon az ottani válogatottal fog mérkőzni.

A beogradi Jugoszlávia Noviszadon. Vasárnap a beogradi Jugoszlávia csapata Noviszadon a N. A. K.-kal fog mérkőzni.

TÖZSDE

Noviszadi terménytőzsde, november 2-án. Változatlan irányzat mellett csekély forgalom. Buza 327.50 dinár, tengeri 205—215 dinár, ótengeri 245 dinár, teljes kasszával december—január 205 dinár, január—február 225 dinár, márciusi 230 dinár, március—áprilisi 235 dinár, december—januári 245 dinár. Árpá 265 dinár. Zab 220 dinár. Bab bácskai 540 dinár, szerémi 537.50 dinár.

Beograd, november 2. Zárlat: Páris 5.07½—5.06, London 386.25—385, Milano 3.87½—3.87, Genf 15.32—15.30, Newyork 86.25—86, Prága 2.5275—2.1250, Bécs 0.1220, Bukarest 45.50—45, Szófia 81.50—80, Budapest 0.49—0.46.

Zagreb, november 2. Zárlat, Páris 5.20—5, London 382—386.50, Milano 3.77½—3.76, Genf 15.35—15.25, Newyork 86—85.50, Prága 2.46—2.45, Bécs 0.1220—0.1210, Bukarest 41—40, Budapest 0.46—0.45.

Zürich, november 2. Zárlat: Berlin 0.001 (száz millióra), Newyork 562, London 25.15, Páris 32.75, Milano 25.16, Prága 16.45, Budapest 0.0305, Beograd 6.87 egynegyed, Bukarest 2.70, Szófia 5.27½, Varsó 0.003, Bécs 0.007920.

Budapest, november 2. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Berlin (millióra) 0.16, Zürich 3440—3660, Dollár—Newyork 19450—20550, Milano 890—945, Prága 573—617, Bécs 27.50—29.50, Varsó 1.60—2.10, Szófia 178—189, London 88000—92000, Páris 1155—1221.

Budapesti értéktőzsde. Bár a hangulat nem egységes, de az egész vonalon némi emelkedés van. Az utótőzsdén szintén nem alakult ki egységes hangulat s általában ott lemorzsolódtak az értékek. Zárlati árak ezer koronákban: Magyar Hitel 629, Osztrák Hitel 115, Rima 96, Allamvasut 340, Kohó 660, Atlantika 56, Ganz-Danubius 5350, Köszén 2310, Pesti Magyar Keresk. Bank 1250, Lipták 36, Schlick 95, Baróti 17, Cukoripar 2900, Klotild 93, Hungária Műtrágya 197, Angol-Magyar Bank 122, Lezámitoló 81, Magyar-Cseh Bank 19, Nova 122, Krombergorfa 17, Közuti 18, Csáky 42, Izzó 500, Magnezit 2800, Viktória butor 18½, Ofa 515, Malonsoky 14, Pesti Hazai 3580.

Megjelentek már a
Bárd Karácsonyi Album
Ára D 40—
és a
Rózsavölgyi Karácsonyi Album
Ára D 60—
Megrendelhetők:
Vig Zsigmond Sándor
zeneműkereskedése Subotica.

Kellemes meglepetést
fog szerezni a temesvár—lipcei Moravetz-eg az ideig zongorát vagy hegedűt játszó közönségnek. Október 15-én megjelenik az első
Moravetz Karácsonyi Album
olyan szenzációs külső kiállításban és belső tartalommal, amelyet eddig a legnagyobb világcégek adtak vendőiknek. 80 oldalon 34 kiválogatott művet tartalmaz ez a pompás album, mely a legdivatosabb táncok, népszerű dalok, legszebb magyar nóták, kedvelt operák, kiválogatott két- és négykezes darabok gyűjteménye lesz és minden zongorára odakerül. Az albumba felvett művek egyenként véve 380 dinárba kerülnek. Karácsonyi albumot addig ne vegyon, míg a Moravetz-albumot nem látta! Október 15-én a Moravetz-album is minden könyvkereskedésben kapható lesz. 7434

Szőnyegek
a legmodernebb mintázatban, óriási választékban, ebédős és salonba, Argaman, Smyrna és nyirott plüsch minőségben.
Futószőnyegek
spárga, juta, tapestri, kokus, plüsch és filz minőségben.

Székelv és Ujkovics
divatkülönlegességek áruházaiban kapható.

Gyermekkoszúk és gyermekszékek legújabb facon, nagy választékban, Krausz Ede Noviszad.

MOZI NAPTÁR

November 1—7-ig
Ut a boldogság felé
(Legjobb Griffith-film) Balkán-film.

November 5—7-ig
Farin Sergius
(Ohnet regény) Bosna-film.

November 8—11-ig
Ityenek a férfiak
A szezon legnagyobb vigjátéka. (Harry Liedtke) Bosna-film.

November 22—25-ig
Nagy Péter car
(Emil Jannings, Dagny Serveas.) Bosna-film.

November 15—18-ig
Nagy kacagó est
Egy egész estét betölt. (Charlie Chaplin vigjáték.) Balkán-film.

November 19—21-ig
Mámoros éjszakák
(Lil Dagover.) Balkán-film.

November 22-től december 5-ig
Cirkus Edie Polo
(Edie Polo) a szezon legnagyobb amerikai kalandor képe. Amerikán-film.

ÁLLANDÓ MODELL KIÁLLITÁS! Januskó Pál
Eredeti párisi modellek kerülnek eladásra. Mérsékelt árak! és noje Kenyeres Gizella női divatszalonjában Subotica Löwy Simon felett, Jelašičeva ulica 1. szám alatt.

NYILTÉR.

Mindazoknak, kik felejthetetlen leányunk elhunytával bánatunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket.

Subotica, 1923. november 2.

Weisz Károly és családja.

Van szerencsénk igen tisztelt üzletfeleinket értesíteni, hogy Vedepevec J. ur a mai napon üzletünkben kilépett és a mai naptól kezdve nincs feljogosítva nevünkben üzletet kötni és részünkre pénzt felvenni.

Tisztelettel

Vuković i Drug

szén- és fakereskedő, Subotica

8338

DRALLE-féle

ILLUSION

világító torony alakban.

Virágcseppek alkohol nélkül csodálatos természetes illattal.

Egy csöpp elég

gyöngyvirág, ibolya, rózsa, orgona, heliotrop, poppy (tropikus mák) stb.

Főlerakat vízszintelárusítók részére:

ISIS D. D. Georg Dralle osztály Zagreb, Palmotičeva ulica 66. 7935

TÜZIFA

I-a bükkhasáb és tölgyvel kevert bükkhasáb tűzifát vagonként és méterben legolcsóbb napi árak mellett prompt szállít a KOVINI BANK R. T. faosztálya Kovinban, (Bánát.)

Ajánlunk azonnali szállításra baltázott görcsmentes, egészséges

PRÜGLIFÁT

10.000 kgr.-ként 2500 dinár ab vagon Osijek, továbbá szép száraz villázott

FASZENET

10.000 kgr.-ként 10.000 din. Cačinci állomáson vagonba rakva. 8145

DANICA FAIPAR OSIJEK

Desatina ulica 27. szám. — Telefon 404.

PAPRIKA

új termésű, garantált vegytiszta szegedi, plombált árú, bármilyen mennyiségben már kapható jutányosan 7905

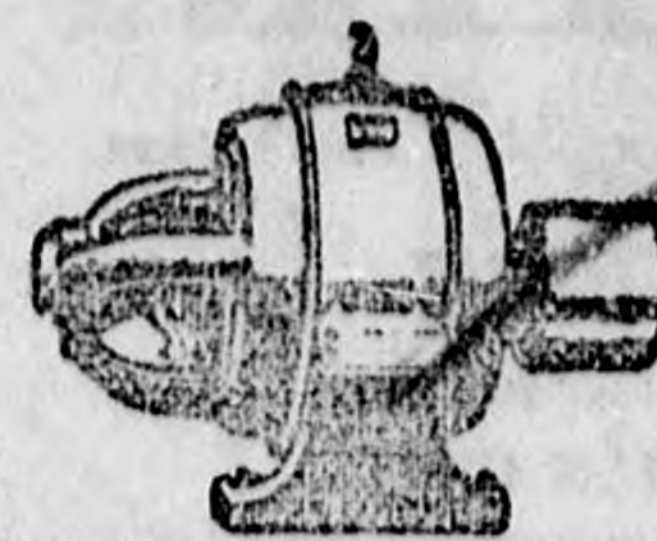
Fuchs i Drug importőröknél Subotica

Lehetőleg románul tudó

Orvost keresek

gazdag bánati községbe, ki S. H. S. állampolgár és jogosított S. H. S. területen rendelni. Cím a kiadóban. 7709

DYNAMOK

HALÓVILÁGÍTÁSRA. Elektromotorok, égők, villamos fővezetékek és vasalók, zseblámpák, elemek stb. azonkívül az összes muszaki cikkek legolcsóbban

KRAUSZ MIKLÓS muszaki iroda és kereskedésében NOVISAD, Jevrejska ulica 18. sz. szobák be. TELEFON: 325.

Sürgőnycim: DYNAMOTOR.

ZENICAL GRIZ SZENET

suboticai telephelyünkről szállítunk bármely állomásra, minden mennyiségben paritás vagon Subotica

3500 dinárért 8150

Halász & Cie Subotica

Telefon 5-12. (Kaloria) Senčanski put 19.

Malmászatban és a magasórleésben teljesen jártas, józan, szorgalmas

FŐMOLNÁRT KERESÜNK

azonnali vagy november hó 15-iki belépésre, állandó alkalmazásra. Lakás, tüzelés, világitás, son kívül a fizetés megegyezés szerint. Jugoszláv illetőség és szerb nyelv ismerete szükséges

J. F. Všetečka R. T. Beograd

Képviselőt keres

a suboticai körzetben a „TRIUMPH“ írógépek terjesztésére a Triumph-művek r. t. Nürnberg. A képviseletet csak készpénzzel rendelkező komoly reflektánsok nyerhetik el. Ajánlatok MATADOR címre, Zagreb Ilica 5. címre intézendők. 8300

DANILO GERGUROVI SIN SOMBOR

Sürgőnycim „Gergurovica“ Kralja Aleksander ul. 10.

Telefon 125.

Anglo Jugoslavenskoj Petrolojskoj A. D. sombori raktár

Ajánl azonnali szállításra:

Motorhajtó nyersolajat cisterna 12000 kalóriás hordó tételekben.

Védjegy

„Shell“

UTAZÓKAT

akik kereskedőknél jól be vannak vezetve, keres szappangyár Szappanszakmában jártak előnyben részesülnek. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít „SZAPPAN“ jelleg alatt. 8311

HAJLITOTT BUTORGYÁR

egyik fiókja vezetésére

ügyes mestert keres

azonnali belépésre, aki a szakma minden egyes ágában alapos jártassággal bír. Ajánlkozók, akik a német és horvát nyelvet bírják és több évi gyakorlati rendelkezéssel, az eddigi működést és a fizetési igényeket feltüntetve ajánlatukat „MÖBEL III-91/b“ jelleg alatt az Interreklam D. D. címre Zagreb, Palmotičeva ulica 18. küldjék be. 8301

Fejre a tintatartóval!

Majdnem ingyen kapható az új találmányu töltőtöltőszár

Penkula-Pen

könnyen kicserélhető acéltollal. Hetenként egyszer töltendő. Tisztán ír és megbízhatóbb mint az aranytöltőtoll. Szabadalmazva az összes államokban.

Fabrikolatban Kemény gumiból 17-50 din. 35.— din

Használjon állandóan Penkula-töltőtollat! Ez az egyetlen, állandóan hegyes és mindig használható írón. Grafit-, másoló- és színes betéttel kapható minden papírkereskedésben. 8312

FAGYAPOT

Száraz, pormentes fagyapotot ajánlunk tojáskereskedőknek, kárpitásoknak s a többi foggyasztóknak a legolcsóbb árakon. Mintázott ajánlatot kérésre küld.

SEČUJSKI i DRUG

Novisad, Futoški put 36.

Vadászok!

vadászfegyverüket és lőszerzükségleteiket legolcsóbban

V. Bata Sin

cég Subotica Kralja Aleksandra ulica 7. vadászati cikkek nagykereskedésében szerezhetik be

Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Farlachi és Suhli fegyverekben világhírű Jannsen FIS & Co. belga fegyvergyár ierakata

Raktáron minden kaliberben. — Óriási választék. Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen!

Nagy raktár még:

Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete.

Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsinyben!

nov. 1-től csütörtöktől- nov. 4-ig vasárnapig

Lifka

Griffith minden idők legjobb filmalkotása

Ut a boldogság felé

I. rész 6 felvonásban.
Főszereplő LILIAN GISH

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Álláskeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonta 45 din, negyedévre 135 din. Kérdezőkördőkre válasz közzététel nélkül.

Keresünk ügyes hivatalnokot, aki periekt szerb-magyar. Érdeklődni lehet Vuković i drugál, fa- és szénkereskedők, Lička ul. 9. 8289

Steiner-csúfászdában ügyes pénzügyos és jó megjelölésű kiszolgálókiszasszonyok felvételnek. Gyermektelen házaspár is kerestük mindenesnek. 8296

Közö

Vérvörös ég alatt

kalandos dráma 6 felvonásban
Főszereplő: Elmo Lincoln.

Jókarban levő Meidinger-kályha eladó. Cím a kiadóban. 8281

Eladó egy szappanfőzdeberendezés, mely áll több részből. Cím a kiadóban. 8197

LEVELEZÉS

Gyógyszerész házasság útján gyógyszerertárhoz juthat. Cím a kiadóban. 8173

Varróleány, kifizetőlény és egy megbízható inas felvételnek Erdős ruházletében. 8337

Főmőlnári állást keresek vám- és kereskedelmi örléshez, szerbiést is értek. Cím: Oujin János főmőlnár Oroszlámos. 8336

Asztalos-segéd, épület- és butormunkára, azonnali belépésre kerestetnek. Vladetina ulica 13. 8541

Magas, barna, 28 éves, elegáns megjelenésű nő, akinek meglehetősen saját vagyona van, rokonsága nincsen, házassági célból ismerkedni kíván jómódú, művelt, kiforrásalan úri emberrel. Vagyon mellett, levelek »Magas, barna« jelképe a kiadóba.

FOGLALKOZÁS

Jó munkás, borbélysegédet keresek azonnali belépésre. Hetfizetés 650 korona és napi 100-120 korona melléki védelem. Huszár Pál Subotica, Aleksandrova ulica 15.

Udvari Gyógyszertár

Smederovóban eladó.
Felhívogitással szolgál

Braća Magdić

cukorkagyár
BEOGRAD

Gyors- és gépiróksaszony, aki a német nyelvet bírja, azonnal felvétetik; szerbül tudók előnyben. Medjanski i drug, Subotica. 8213

Ügyes kirakatrendező

textil osztályunkhoz azonnali belépésre kerestük

DEUTSCHES POLLACSER

Sombor

Tanonc és nagyobb kifizető felvételnek, Medjanski i drug, Subotica. 8214

Szerb-magyar kezdő tisztviselőt keres az »Adria« Biztosító Társaság Subotica, Trg Fr. Ješe 15. 8280

BUJDOSÓ PÉTER NÓTÁSKÖNYVE

gyönyörű szép népies versek

Ára portómentes szelőküldéssel 12 dinár

Kapható az Athenäum-könyvterjesztő vállalatnál Subotica Aleksandrova u. 5

Munkásányok akik már celluloidgyárban dolgoztak, felvétetnek az Adria celluloidgyárban. — Vasúttal szemben. 8295

Gazdasági akadémiát végzett intéző, elsőosztályú munkaerő, jelenleg tíz év óta egy szeszgyári gazdaságban önállóan, jó eredménnyel működik és jó bizonyítványokkal rendelkezik, beszél németül, magyarul és gyengén szerbül, állását 1924. év január hó elsejére változtatni óhajtja. Beléphet előbb is vagy 1924. év március hó elsején. Csak állandó alkalmazásra reflektál. Nincsenek nagy igényei, inkább jó bánásmódról aspirál. Megkereséseket kér Krauss Egon intéző, puszta Ferovács, posta Kutjevo, Slavonia. 8198

GYORS HIBÁTLAN SZÉP MUNKÁT

(négy nyelven) előnyösen és költségmentesen állít

BERKOVITS

nyomdatóintézet KULA
Saját modern könyvkötészet

Tanulókat fizetéssel felvessz Szagmeister műszerész, Bárány-köz 20. 8348

Utazó ügynök, óvatlétképes, elsőrendű ipari szaklapok terjesztésére, magas jutalék mellett, állandó foglalkozásra felvétetik. Heumann Mór nemzetközi ipari szakkönyvterjesztő vállalata, Subotica. 8207

SZABADOS HENTESNÉL ZSIRT HUST SZALONNÁT

olcsóbban szeresbeti barmint a piacon.

Üzlet: Városházában, zsebedével szemben (volt hatóság huszár).

Tanoncok felvétetnek.

Vaskereskedő, fiatal, azonnali belépésre állást keres. Cím: vaskereskedő, Ivana Senkovića ulica 34. 8268

Intelligentes Fraulein wird gesucht zu einem zweijährigen Knaben. Adresse in der Administration. 8282

Olajszakmában elsőrangú szakerő kerestetik utazói állás betöltésére, elsőrangú külföldi társaság cikkének bevezetésére. Ajánlatokat »Olaj« alatt a kiadó továbbít. 8265

AZ INGYEN PÁLINKAFŐZÉS

már megkezdődött. Tisztelt ügyfeleimet felkérem, hogy saját érdekében ez ügyben minél előbb keressenek fel.

FRANK PÁL

pálinkafőzője Subotica Senčanski put. Gyümölcscefrét legmagasabb árban vásárolok

Komoly, megbízható hivatalnok, ki szerbül levelezni tud, felvétetik Fischer Ernő cégnél, Pašičeva ulica 9. 8347

Borbély-segéd azonnali belépésre kerestetik. Senčanski put 10. 8293

Hivatalnok, szerb, magyar és német nyelvtudással, azonnali belépésre kerestetik. Fischer Ernő grafikai műintézete, Subotica, Pašičeva ulica. 8292

Bácsmegyei Napló fiókiadóhivatala

Veliki-Bečkerek a főpostával szemben

LÉVAY NÁNDORNÉ

üzletében van.

A fiókiadóhivatal felvessz hirdetések előfizetéseket és minden a lapra vonatkozó reklámajánlatot.

Tisztességes, megbízható lakartónót keres házaspár azonnali. Skotus Viator ulica 38. Kapu alatt balra. 8190

Magbízható idősebb ember, lehetőleg nyugdíjas, irodaszolgának azonnal felvétetik. Progres távirati iroda, Paja Dobanovačka ulica 2. 8345

Borbélysegéd, jó munkás, felvétetik Walter József fodrásznál, Sentán. 8333

Üveges-segédet, aki a szakmában teljesen jártas, a kérekezetést jól érti, azonnal belépésre felvessz. Nagy Mihály, Subotica. 8294

VÉTEL-ELADÁS

Egy drb dinamo, egyenáramu, 110 Voltos, 50-60 Ampéros, eladó. Róza Ferenc, St.-Kanjiza. 8177

Eladó egy szappanfőzdeberendezés, mely áll több részből. Cím a kiadóban. 8157

Eladó Ferrum-gyár mellett három kapa föld háztelek, mellékhelyiséggel. Érdeklődni lehet Braća Donáth közar. 8228

Két darab bankszekrény, 7-es és 8-as, kétajtós, 1 darab 4 HP benzinnmotor jutányosan eladó. Cím a kiadóban. 8233

Egy jóforgalmu új üzlet kiadó, esetleg házsal együtt eladó. Kiss István, Nova-Kanjiza. 8231

Faszén, elsőrendű, nagyban és kis mennyben kapható a legolcsóbb napi áron. Sijašić fakereskedés Subotica, Segedinski put. 8297

Három uccára szóló nagy ház, közel a beltérhez, jólmenő, bevezetett üzlettel együtt, valamint beköltözhető lakással, azonnal eladó. Cím a kiadóban. 8251

Modern új nagy ház, mellékhelyiségekkel, eladó. — Átvehető. — Nagy Ferenc-telep 167. 8284

Eladó ház Obšćevón, Bánát. Fő-uccán üzlethelyiséggel, négy szoba, két konyha, nagy udvarral, átvezé kuttal, nagy konyhakerttel, 75.000 dinárért. — Vételért nem kell egyszerre kifizetni. — Eladó konyhaveteményes kertelek, házépítésre alkalmas uccal front, a huszárkaszárnya mellett, 25.000 dinárért. Tudakozódní lehet Béni Béni Subotica, Nemzeti-kávéház, délután 2-5 óráig. 8260

Asparagus spr. stb. főleges növény, helyszuke miatt, jutányos áron eladó a városligetben. 8263

Asztalos mestereknek azonnal szállíthatok minden mennyiségű külföldi nemes FURNIERT

ugyaníttén bíla-furniert, sombori raktárból

Spitzer Herman Sombor

Raktár: Karagyorgye ulica broj 8. — Telefon: 2-19.
Lakás: Florianova ulica broj 3. — Telefon 2-23.

Pénzszekrény, hat- és fél métermáza körű vas-pénzszekrény eladó. Ára meggyezés szerint. Nemcs-Műtész, Hítelszövetkezet. 8290

Eladó sürgősen más vállalkozás miatt egy teljes kovács-szerző berendezés. Bövöböt Sós Ferencnél, Laskó, Baranya. 8317

Vas- és fémöntvényeket gyárt, nikkelez és galvanizál

KRAUSZ

VELIKI-BEČKEREK, a törvényeséki palota mellett. TELEFON SZÁM 329.

KÜLÖNFÉLE

Elveszett Osztrogonác Krisztina névre szóló arképes igazolvány. Kéri a megtalálót, hogy e lap kiadóhivatalába hozza be. 8279

Szódavíz a legkisebb mennyiségben gyártáron szállít hához barkinek »Johanna« szikvízgyár Subotica, Telefon 632. 6179

Intelligens ember lakást kaphat teljes ellátással. Cím a kiadóban. 8304

Két butorozott szoba, esetleg konyhával; ugyanott egy nagy raktár kiadó. Cím a kiadóban.

Asztalosok figyelmébe!

Kiváló művészek által összeállított elsőrendű

BUTOR MINTALAPOK GYŰJTEMENYEI

rendkívül nagy választékban kaphatók:

HEUMANN MÓR

ipari szakkönyvkeres. Subotica

Két foghajtató órát ad diákoknak az összes gimnázium tárgyról. Cím a kiadóban. 8289

BÖRBUTORAIT megfesti, újalakítja Jellinek József, Paje Kujundžića ulica 4.

Butorozott szobát keres beltéren hatalember azonnalra. Cím a kiadóban. 8456

GYÁRI RAKTÁR FONALAKBAN, KÉZMŰ- és NYOMOTTÁRU

VALAMINT TRUMAUI VELOUR NAGYKERESKEDÉS

SINOVI JAKOVA BRUNNERA ZAGREB

7874 TELEFON 18-10, 1-42. TRG NA SAJMIŠTU br. 1.